

**SZKOŁA PODSTAWOWA NR 38
im. gen. Stanisława Maczka
w Gdańsku**

**PROGRAM PREORIENTACJI
ZAWODOWEJ DLA ODDZIAŁÓW
PRZEDSZKOLNYCH**

ROK SZKOLNY 2022/2023

GDAŃSK 2022

SPIS TREŚCI

I Podstawy prawne	3
II Założenia ogólne programu	3
III. Cel ogólny preorientacji zawodowej	4
IV. Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia dzieci.....	4
V. Warunki i sposoby realizacji programu.....	6
VI. Ewaluacja programu.....	7
Załącznik 1 – Literatura i zasoby do realizacji programu preorientacji zawodowej	8
Załącznik 2 – Harmonogram realizacji.....	9

I. PODSTAWY PRAWNE

Prowadzenie działań związanych z preorientacją zawodową w oddziałach przedszkolnych reguluje m.in. ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, w której zapisano, że system oświaty zapewnia przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia. Szczegółowe regulacje wprowadza rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.

II. ZAŁOŻENIA OGÓLNE PROGRAMU

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczestników, systemowej koncepcji preorientacji zawodowej, rozumianej jako ogół działań o charakterze wychowawczym, podejmowanych przez nauczycieli i rodziców, ukierunkowanych na zbliżanie dzieci w wieku przedszkolnym do środowiska pracy. Program preorientacji zawodowej bazuje na kilku teoriach doradczych uwzględniających możliwości psychofizyczne dzieci w wieku przedszkolnym. Głównym kryterium doboru koncepcji było uwzględnienie etapów rozwojowych dzieci w procesie przygotowania ich do planowania kariery edukacyjno-zawodowej. Za wiodącą przyjęto teorię rozwoju psychospołecznego człowieka autorstwa Erika Eriksona, prezentującą bieg życia człowieka jako sekwencję kolejnych konfliktów. Stanowi ona ramę postrzegania fenomenu pracy na różnych etapach życia człowieka. Na etapie wychowania przedszkolnego rozwiązywanie konfliktów przez dzieci związane jest z podejmowaniem działań i ich kontynuacją, nawet pomimo napotykanymi trudnościami. W przypadku negatywnego rozwiązania pojawia się utrata wiary we własne możliwości, spadek zaangażowania zadaniowego i zbyt duże podporządkowanie innym (zależność). Kolejne rekomendowane koncepcje D. Supera i E. Ginzberga podkreślają, że wybór zawodu nie jest aktem jednorazowej decyzji, lecz procesem progresywnie rozwijającym się, co oznacza ciąg decyzji w życiu człowieka (stąd tak ważne jest włączenie działań o charakterze doradczym już na samym początku edukacji). W wieku przedszkolnym dzieci identyfikują się głównie z postaciami w rodzinie. Początkowo dominuje na tym etapie fantazja i marzenia ukierunkowane na wybrane, zazwyczaj najbliższe, zawody a w miarę rosnącej partycypacji społecznej i poznawania rzeczywistości wzrasta znaczenie własnych zainteresowań i zdolności. Efektywne działania na rzecz kształtowania preorientacji zawodowej powinny uwzględniać zróżnicowanie zdolności i zainteresowań dzieci. Warto w tym celu wykorzystać koncepcję inteligencji wielorakich H. Gardnera opisującą indywidualne preferencje w zakresie przetwarzania określonych typów problemów/zadań (np. matematycznych, językowych, przyrodniczych,

ruchowych, społecznych/relacyjnych). Przedszkole jako przestrzeń wspierająca dziecko w kształtowaniu preorientacji zawodowej to – w nawiązaniu do teorii psychodynamicznej A. Roe – instytucja minimalizująca jego frustracje i lęki. Rolą wychowania przedszkolnego jest m.in. zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa. Ten zasób jest kluczowy w formowaniu się preorientacji zawodowej rozumianej nie tylko jako zbiór informacji o zawodach, ale przede wszystkim grupa kluczowych kompetencji, których rozwój jest możliwy pod warunkiem poczucia bezpieczeństwa i zaufania do otoczenia. Zgodnie z modułową strukturą programu podczas wychowania przedszkolnego realizowane są cele ze wszystkich czterech wskazanych obszarów: Poznawanie własnych zasobów; Świat zawodów i rynek pracy; Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych. Treści będą sukcesywnie pogłębiane i poszerzane w kolejnych latach kształcenia.

III. CEL OGÓLNY PREORIENTACJI ZAWODOWEJ

Celem preorientacji zawodowej jest wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami najbliższymi ich otoczeniu, kształtowanie postawy pracy i motywacji do działania, pobudzanie i rozwijanie zainteresowań dzieci oraz stymulowanie ich prozawodowych marzeń.

IV. TREŚCI PROGRAMOWE ORAZ CELE SZCZEGÓŁOWE – OSIĄGNIĘCIA DZIECI.

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – zgodne z Wewnątrzszkolnym Programem Doradztwa Zawodowego:

- 1. Poznawanie własnych zasobów**, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.
- 2. Świat zawodów i rynek pracy**, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.
- 3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie**, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.
- 4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych**, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całościowego poradnictwa kariery.

Cele szczegółowe programu

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW

Dziecko:

- 1.1 określa, co lubi robić;
- 1.2 podaje przykłady różnych zainteresowań;
- 1.3 określa, co robi dobrze;
- 1.4 podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY

Dziecko:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
- 2.3 wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;
- 2.4 podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- 2.5 opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Dziecko:

- 3.1 nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);
- 3.2 nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH

Dziecko:

- 4.1 opowiada, kim chciałoby zostać;
- 4.2 na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej przez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;
- 4.3 podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu są spójne z celami kształcenia ogólnego, uwzględniają najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły i cele wychowania przedszkolnego. Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu preorientacji zawodowej są spójne z celami orientacji zawodowej (klasy I–III i klasy IV–VI szkoły podstawowej) i doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej.

V. WARUNKI I SPOSOBY REALIZACJI PROGRAMU

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- a.** podczas zajęć wychowania przedszkolnego (w ramach realizacji podstawy programowej);
- b.** podczas działań, które wynikają z rozporządzenia w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a które prowadzone są przez nauczycieli i specjalistów;
- c.** podczas innych działań związanych z preorientacją zawodową realizowanych w przedszkolu i poza nim (np. Mam Talent, spotkania z pasjonatami i przedstawicielami różnych zawodów, wycieczki do zakładów pracy).

W realizację programu preorientacji zawodowej włączone zostanie otoczenie społeczno-gospodarcze, w szczególności rodzice oraz przedstawiciele zakładów pracy i pracodawców, a także instytucji edukacyjnych oraz instytucji działających na rynku pracy. Preorientacja zawodowa będzie ukierunkowana na kształtowanie:

- a.** proaktywnych postaw dzieci wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundamentu aktywności zawodowej;
- b.** sprawczości, tj. przekonania, że są podmiotami własnych działań i są zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu;
- c.** samodzielności i samoobsługi oraz kształtowanie takich cech jak utrzymanie ładu, doprowadzanie podejmowanych prac do końca i porządkowanie miejsca pracy;
- d.** szacunku do pracy innych;
- e.** umiejętności współdziałania.

Działania realizowane w ramach preorientacji zawodowej będą wspierać eliminowanie stereotypów dotyczących ról społecznych i zawodowych. Preorientacja zawodowa realizowana będzie podczas prowadzenia wychowania przedszkolnego w ciągu dnia, w trakcie swobodnych zajęć dzieci w kąciakach tematycznych oraz w czasie zajęć dotyczących poznawania zawodów najbliższych

dziecku. W czasie zajęć dzieci będą poszerzać świadomość dotyczącą świata zawodów z wykorzystaniem prostych zabaw, np. „Kto to zrobił?” (dzieci wspólnie z nauczycielem identyfikują osoby i zawody, „Jedziemy autobusem” (Kto prowadzi? Kto wyprodukował...? Kto posprzątał...?), memo (dopasowywanie atrybutów do zawodów).

Zadania z zakresu preorientacji zawodowej realizuje nauczyciel wychowania przedszkolnego, organizując zajęcia i wycieczki (np. do zakładów pracy), spotkania z przedstawicielami różnych zawodów. Do działań z preorientacji zawodowej wykorzystywane będą metody aktywizujące dobierane z uwzględnieniem m.in.: wieku uczestników, typu zajęć oraz celów, jakie mają być osiągnięte oraz elementy metody projektu pozwalające na samodzielne formułowanie problemów przez dzieci oraz interdyscyplinarne poszukiwanie rozwiązań. Szczegółowy opis przykładowych działań podejmowanych przez nauczyciela zawarty został w scenariuszach, które stanowią załącznik do programu. Ponadto w realizację programu zaangażowani są specjaliści: logopeda, psycholog i inni nauczyciele mający zajęcia z dziećmi.

Wyznaczone cele realizowane będą we współpracy z rodzicami dzieci. Rodzice zostaną zaznajomieni z ideą preorientacji zawodowej. Spotkania z rodzicami służyć będą poszerzeniu świadomości w zakresie zadań i możliwości rozwojowych ich. Pozyskanie rodziców do współpracy w obszarze preorientacji zawodowej, gwarantuje możliwość szerszej współpracy ze środowiskiem lokalnym, np. spotkania z przedstawicielami różnych zawodów, organizacja wycieczek do zakładów pracy czy organizacja spotkań z pasjonatami.

VI. EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja programu będzie odbywać poprzez:

- pytania ewaluacyjne do dzieci (dotyczące zrozumienia przekazywanych treści, potrzeby kontynuowania/poszerzenia tematu, atrakcyjności zajęć);
- zbieranie opinii i informacji zwrotnych od rodziców;
- analizę dokumentacji (dzienniki – tematy zajęć);
- analizę prac dzieci, wykonanych w ramach działań z zakresu preorientacji zawodowej.

Ewaluacja prowadzona będzie w sposób ciągły poprzez okresowe spotkania osób realizujących program preorientacji zawodowej w oddziale przedszkolnym, które posłużą omówieniu skuteczności podejmowanych działań.

Załączniki 1

Literatura i zasoby do realizacji programu doradztwa zawodowego

- Mapa Karier - Interaktywne narzędzie doradztwa zawodowego w szkole <https://mapakarier.org/>
- Portal Doradztwo Edukacyjno-Zawodowe <https://doradztwo.ore.edu.pl/>
- <https://www.wszpwn.com.pl/wydarzenie/preorientacja-zawodowa-w-przedszkolu-jak-realizowac-zajecia,461.html>
- Filmy o zawodach <http://www.abc.tvp.pl/19256593/kulisy-czyli-blekitek-poznajemy-zawody>
- Karty pracy Przepióra A., Poznajemy zawody – komplet 3 książek z pomocami dydaktycznymi; Wydawnictwo Bliżej Przedszkola.

Załączniki 2

Harmonogram działań

Zadanie	Planowany termin realizacji	Rodzaj aktywności	Osoba odpowiedzialna
Zapoznanie rady pedagogicznej z planem WSDZ na rok sz. 2022/2023	wrzesień	Rada pedagogiczna	koordynator WSDZ
Realizacja zajęć z zakresu preorientacji zawodowej	cały rok szkolny	Zajęcia w klasach	wychowawcy grup 0, wychowawcy grupy przedszkolnej, szkolny doradca zawodowy
Poznajawanie zawodów w swojej okolicy	cały rok szkolny	Udział uczniów w wycieczkach organizowanych do różnych instytucji, spotkania z przedstawicielami różnych zawodów	wychowawcy grup 0, wychowawcy grupy przedszkolnej,
Poszerzanie wiedzy w zakresie preorientacji zawodowej	zgodnie z ofertą jednostek szkoleniowych	Udział w konferencjach, szkoleniach	nauczyciele, koordynator WSDZ
Organizowanie porad konsultacji dla uczniów, rodziców, nauczycieli	cały rok szkolny	Zgodnie z potrzebami	wychowawcy grup 0, wychowawcy grupy przedszkolnej, szkolny doradca zawodowy
Organizowanie spotkań ze szkolnym koordynatorem WSDZ	cały rok szkolny	Zgodnie z potrzebami	koordynator WSDZ
Monitorowanie na bieżąco realizację zajęć	cały rok szkolny	Sprawdzanie wpisów w dzienniku	dyrektor szkoły
Ewaluacja dotycząca realizacji WSDZ	czerwiec	Ankieta	koordynator WSDZ